

Jaroslav Durych: Bloudění

Okno krčmy, nízké, polokruhové tmělo se v podloubí jako otvor krypty, jako by tisíce zemřelých pijáků hledělo ven či dovnitř. Těžké sloupy držely bezpečně klenbu nad vchodem do tohoto černého sudu, na jehož dně se po staletí usazoval stesk, hněv a tupost zoufalství jako sedlina dní, let a životů. Krčma pro městskou kanálii a pro hosty.

Tam bylo šero a chlad a prázdno; šenkýř nejspíše také stál v podloubí a přihlížel k popravě, utíraje si pot a odbíhaje v přestávkách dovnitř k hostům, kteří přišli zapíjet popravu svých známých nebo se radit o prodeji a koupi, o podvodech a přechovávání věcí zpronevěřených.

Okno krčmy odpovídalo veškeré sluneční záři, která se odrážela z rynku a z oblohy, svým jednotvárným černým a prastarým mlčením; pohlcovalo světlo, den i nebe, hluk, bití hodin, troubení i bubnování, samo nevydávalo ani světla ani hlasu; jen umrlčí zápach vína vycházel odtamtud jako z hrobů opilců. Propouštělo na stůl trochu světla denního, ale jakoby zbloudilého a ztraceného, aby zbytečně padalo na zádumčivého hosta, čekajícího na první pohár. Ale v samotě za oknem byla obec neklidných němých tvorů, snad zaživa pohřbených, z nichž jedenkaždý byl můrou druhému i ve své neviditelnosti a němotě.

A tam padaly odlesky hvězdy na meči katově jako zbloudilé jiskry. Padalo jich tam ještě více než venku, desetkrát se odrážely od země, od povrchu vína.

Rekvie (Valdice)

Vnitřek chrámu přitahoval jako mučírna.

Byl vysoký, tak vysoký, že by slabá modlitba nevzlétla do jeho klenby, pod níž se černaly dvě vlaštovky v rychlém a splašeném letu. Byl široký jako svoboda srdce, které nedbá o své hájení a o zmatky tohoto světa. Byl bílý jako věčný den, čistě bílý a jasný, ta bělost byla posvátná a vznešená, padala do očí a zdálo se, že ty bílé zdi se až modrají jakousi nekonečností svého jasu. Štuka byla také vlašská. Ale pod touto bělostí strašila tma dlouhých černých lavic, černé kazatelny, černých oltářů, černých dveří. To vše bylo dole, bělost byla nahoře. Dole tma hrobu, nahoře bělost naděje ve vzkříšení a život věčný. Dole děs a smutek, nahoře svoboda, obloha, nebe a světlo. Bylo tu chladno.